

Nr 304.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna; given Stockholms slott den 18 mars 1919.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

Härigenom förordnas, som följer:

1 §.

Framgår flottled, allmän eller enskild, på sådant avstånd från bebyggd ort, att det icke skäligen kan påfordras, att flottningsarbetarna skola under flottningens utförande begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, vare flottningsförening eller i fråga om enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, pliktig sörja för att härbärgen finnas tillgängliga för arbetarna å sådana platser invid flottleden, där påräknas kan, att de komma att uppehålla sig åtminstone vissa tider varje år flottning bedrives, eller där eljest mera stadigvarande behov av natthärbärke yppas.

I fråga om vilka personer enligt denna lag äro att anse såsom arbetare, gälla vad som stadgas i 2 § av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912.

2 §.

Härbärke, som i 1 § sägs, skall ej mindre erbjuda tillräckligt utrymme samt tillfredsställande skydd mot köld och nederbörd, än även med hänsyn till yrkets behov och ortens förhållanden samt den tid, varunder härbärgen kan förväntas komma till användning, motsvara skäligen fordringar på en tillfällig bostad.

3 §.

Fråga, huruvida och varest härbärke efter ty ovan sagts skall anordnas vid allmän flottled, skall avgöras av vattendomstolen på sätt angående prövning av vattenmål är stadgat i vattenlagen; och skall, där med stöd av denna lag mot flottningsförening väckes påstående om skyldighet att uppföra härbärke vid all-

män flottled, sådan talan behandlas i den ordning, som i 6 kap. 17 § vattenlagen stadgas beträffande där omförmäld talan.

Angående underhåll av härbärke, som nu sagts, gälle vad i lagen om flotning i allmän flottled stadgas om underhåll av skyddsbyggnader vid allmän flottled.

4 §.

Skulle beträffande enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, underlåta att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 1 och 2 §§, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande, på framställning av yrkesinspektör eller när så eljest provas nödigt, vid vite förbjuda honom, sedan han blivit i saken hörd, att efter utsatt skälig tid vidare bedriva flotning i flottleden utan att hava vidtagit de av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid förbudets meddelande angivna åtgärder.

Vad i första stycket av denna § stadgas äge icke tillämpning å enskild flottled, som innehaves av kronan, utan skall, när Kungl. Maj:ts befallningshavande beträffande sådan led finner åtgärd, som nu sagts, erforderlig, frågan härom anmälas hos domänstyrelsen, som har att efter omständigheterna antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens prövning.

5 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därvid åtnjuter biträde av yrkesinspektionens befattningshavare, på sätt Konungen därom närmare bestämmer.

6 §.

De, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, skola, när helst de så påfordra, äga tillträde till de härbärgen, som finnas anordnade, ävensom rätt att där företaga undersökningar, vartill deras tjänsteåligganden kunna giva anledning; och vare arbetsgivaren pliktig att för tillsynens behöriga utövande på anfordran tillhandagå med alla nödiga upplysningar.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock om dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

7 §.

Över beslut, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande meddelas jämlikt 4 § första stycket, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
den 14 februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för civil- och jordbruksdepartementen anförde chefen för justitiedepartementet, statsrådet Löfgren:
»Vid avlåtande den 17 januari 1919 till riksdagen av proposition (nr 4) med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen samt till lag om flottning i allmän flottled m. m. yttrade jag beträffande frågan om beredande av bostäder vid flottlederna åt flottningsarbetarna, att denna fråga ägde nära samband med innehållet av det lagförslag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m., om vars framläggande för riksdagen hemställan komme att göras, samt att jag i samråd med chefen för civildepartementet hade under överbägande, huru det särskilda skydd, som i nu ifrågavarande hänseende torde böra beredas flottningsarbetarna, borde närmare regleras.

Angående förevarande frågas föregående behandling har chefen för civildepartementet vid remitterande till lagrådet den 22 mars 1918 av nyssnämnda förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m. lämnat utförlig framställning, varför jag under hänvisning till nämnda framställning anser mig nu böra endast i korthet erinra om vad i ärendet förekommit.

Efter motion till 1909 års riksdag hemställde riksdagen uti skrivelse den 24 maj samma år, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida i flottningsstadgan eller i annan författning borde upptagas bestämmelser därom, att på ställen vid allmän flottled, där sådant vore av nöden, skulle finnas bostäder uppförda för flottningsmanskaper och underkastade i tillämpliga delar samma föreskrifter som övriga till flottled hörande byggnader.

Uti skrivelsen framhöll riksdagen, hurusom de allmänna flottlederna i viss mån vore att betrakta såsom allmänna trafikleder, varför ett reglerande ingripande från statens sida vore väl påkallat och lätt genomförbart. Vid dessa flottleder, där timret år efter år framflottades på ungefär enahanda sätt, torde det med fördel låta sig göra att uppföra hyddor även av varaktigare typ på platser, där det med avseende på avståndet från bebodda orter med flera omständigheter kunde anses behövt, såsom bland annat vid forsar, där varaktigare arbeten och bevakningar måste äga rum. Sådana bostäder syntes lämpligast böra uppföras av flottnings- och strömrensningbolagen och kunde möjligen i så fall i flottningsstadgan införas bestämmelse dels härom och dels om att kostnaderna för byggnaderna finge intagas i den amorteringsplan för flottleder, som Kungl. Maj:ts befallningshavande ägde att fastställa, vadan kostnaderna för dessa kunde bli amorterade genom viss avgift per flottenhet i likhet med övriga kostnader för flottledens rensning och byggande. Vid den avsyning enligt flottningsstadgan, varom befallningshavande förordnade, innan flottleden upplättes till allmänt begagnande, kunde och borde även dessa hus avsynas.

Över riksdagens berörda skrivelse hava samtliga befallningshavande, domänstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen blivit hörda och efter infordrande av yttranden från flottningsföreningar m. fl. avgivit utlåtanden. Lagstiftning i den i skrivelsen angivna riktningen har därvid tillstyrkts av samtliga befallningshavande, med undantag därav, att en och annan befallningshavande i södra Sverige förklarar, att på grund av saknaden av allmänna flottleder i länet eller med hänsyn till tillgången på befintliga bostäder erfarenhet om behovet av sådan lag-

stiftning icke inom länet vunnits. Tillika har av myndigheterna framhållits, att frågan om särskilda bostäder för flottningsmanskaper vore en fråga icke blott om behovet av sådana bostäder utan även om möjligheten och lämpligheten att uppföra sådana av mera varaktig beskaffenhet. Möjlighet härtill syntes knappast föreliggå beträffande källvattendragen och bivatten, där flottningsarbetet icke försigginge varje år och för varje gång endast påginge en eller annan vecka, enär där uppförda bostäder skulle komma att användas endast ett fåtal dagar med ett eller flera års mellanrum och användningen sålunda icke stå i rimlig proportion till kostnaderna för uppförande och underhåll, som komme att oskäligt fördyra flottningen och minska virkets värde för de flottande. Annorlunda vore förhållandet beträffande de delar av huvudvattendragen, där årligen en mera avsevärd virkesmängd framflottades, och särskilt å de platser (håll- och släppningsställen, forsar o. d.), där flottningsmanskaper av särskilda anledningar måste vara stationerat och uppehålla sig längre tider i sträck. Vid de flesta redan befintliga flottleder syntes behovet av bostäder å dylika platser redan vara tillgodosett av resp. flottningsföreningar, då det legat i deras eget intresse att bereda möjlighet för flottningsmanskaper att dagligen kunna börja sitt arbete utan tidsförlust och att i fall av behov även nattetid genast kunna vara till hands. Då det emellertid icke syntes vara uteslutet, att de flottande virkesägarna, med hänsyn till kostnaderna för de behövliga bostäderna, någonstädes kunde vara obenäga att anordna sådana i den utsträckning, det kunde vara behöfligt och skäligt, ansåge sig myndigheterna under vissa förutsättningar kunna tillstyrka, att uti flottningsstadgan infördes bestämmelser därom, att vid flottningssyn synemännen skulle äga att pröva, huruvida, på vad sätt och i vilken mån lämpliga bostäder borde anordnas för flottningsmanskaper, och att i kostnadsförslag och amorteringsplan för flottleden intoges dylika bostäder, där de befunnits vara av nöden, i likhet med andra för flottningens bedrivande erforderliga och nyttiga byggnader, arbeten eller anstalter.

En avsevärd mängd flottningsföreningar och trävarubolag hava avgivit yttranden över förenämnda riksdagsskrivelse och i allmänhet uttalat sig tillstyrkande till den av riksdagen ifrågasatta lagstiftningen. Åtskilliga föreningar och innehavare av trävaruaffärer, särskilt inom Väster-norrlands och Västerbottens län, hava dock ställt sig betänksamma mot ett åläggande i lag för flottningsförening att uppföra byggnader av ifrågasvarande slag. Därvid har framhållits, hurusom vid de flesta bäckflottningar och källfloder flottningsarbetet i allmänhet försigginge på det sätt, att slutrensning omedelbart vidtogs och fortginge oavbrutet nedefter de särskilda vattendragen. Härigenom förflyttades flottningsmanskaper för

varje dag avsevärda sträckor, olika för varje år, beroende på virkeskvantitet, vattentillgång med flere faktorer, som inverkade på flottningens gång, och någon vakthållning i egentlig mening förekomme endast undantagsvis efter dessa flottleder. Det ställde sig därför i allmänhet rätt svårt att efter desamma bestämma lämpliga platser för och att uppföra bostäder, särskilt som erfarenheten gäve vid handen, att manskapet föredroge att vila på den plats, där arbetet upphörde och där det dagen därpå skulle vidtaga, framför att gå längre eller kortare sträckor i oftast oländig mark. Givet vore däremot, att bostäder måste uppföras, där av en eller annan anledning, såsom vid dammar, större sjöar och enstaka forsar långt från människoboningar, manskap en längre tid stationerades. Skulle lagstiftning i nämnt fall ske, borde den inskränkas till att avse dylika platser, där flottningsmanskap årligen stationerades. Slutligen påpekades nödvändigheten av, att, därest en dylik lagstiftning skulle bliva effektiv, den borde kompletteras med föreskrifter, som medgäve expropriationsrätt till sådana markområden, som erfordrades för bostadshusen i fråga.

Sedan enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande i slutet av år 1911 tillkallats särskilda sakkunniga inom justitiedepartementet att biträda med utarbetande av förslag till ny lagstiftning om flottning och till de förändrade bestämmelser i andra delar av lagstiftningen, som därav påkallades, blev riksdagens förutnämnda skrivelse överlämnad till bemälda sakkunniga att tagas i övervägande vid fullgörande av deras uppdrag. I sitt den 14 december 1916 avgivna betänkande med förslag till ny flottningsslagslagstiftning föreslog dessa sakkunniga vissa föreskrifter, avsedda att trygga flottningsarbetarnas behov av nödiga bostäder utefter de allmänna flottlederna, och hava över förslaget inhämtats yttranden från myndigheter och enskilda korporationer, däribland även från socialstyrelsen. Angående innehållet av dessa yttranden, i vad de avse nu förevarande lagstiftningsfråga, tillåter jag mig hänvisa till chefens för civildepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 22 mars 1918.

På grundval av de flottningssakkunnigas betänkande och förslag och med ledning av de yttranden, som däröver avgivits, ha därefter inom justitiedepartementet utarbetats de förslag till lagar om ändring i vissa delar av vattenlagen, om flottning i allmän flottled m. m., varom enligt Kungl. Maj:ts förordnande proposition avlätits till riksdagen den 17 nästlidne januari. Uti 6 kap. 4 § av nämnda vattenlagsförslag har upptagits föreskrift, att där för allmän flottleds inrättande någon anläggning eller åtgärd är nödig, som kan inverka på strandägares eller annans rätt, såsom bland annat byggnad för flottningsarbetarnas här-

bärgerande under flottningstiden, är den, vars rätt därav beröres, pliktig att tåla skada och intrång, som därigenom vållas; och uti 5 § av samma kapitel stadgas, att för skada och intrång, som vållas genom anläggning eller åtgärd för allmän flottled, skall gäldas ersättning enligt bestämmelserna uti 9 kap. vattenlagen. Genom dessa föreskrifter ha alltså härbärgen för flottningsarbetarna likställt med och inordnats bland de anläggningar, som vanligen anses erforderliga för flottleds inrättande, samt möjlighet givits att även mot strandägares bestridande erhålla markområden för uppförande av sådana bostadshus. Strandägare bliva skyldiga att mot ersättning upplåta erforderliga tomtområden på de platser utefter flottleden, där härbärgen synas böra uppföras; dock skola dylika områden i regel icke upplåtas med äganderätt, utan endast under ett slags servitutsrätt. Enligt nu gällande flottningsförfattningar sakna däremot de avgörande myndigheterna befogenhet att ålägga strandägare skyldighet upplåta erforderliga markområden för flottledsbyggnaders utförande; endast genom frivillig överenskommelse eller på expropriationens väg kan rätten till sådana områden förvärfvas. Vad särskilt angår tomtplatser för arbetarebostäder har enligt praxis icke ens expropriationsrätt ansetts kunna medgivas till förmån för sådana platsers anskaffande.

Den myndighet, som får att avgöra huruvida och varest vid flottleds inrättande manskapsbyggnader böra anordnas, bliver enligt vattenlagsförslaget samma myndighet, som i övrigt har att handlägga och pröva flottledsmålen, nämligen vattendomstolen. Kungl. Maj:ts befallningshavandes befattning med ifrågavarande mål skall nämligen hädanefter i stort sett upphöra; endast avgörandet av vissa ekonomiska och administrativa frågor skall fortfarande påvila befallningshavanden, som därjämte kommer att utöva den allmänna tillsynen över flottlederna och flottningsföreningarna, däribland även tillsynen å flottledsbyggnadernas underhåll. Frågor rörande inrättande av ny flottled skola, innan de prövas av vattendomstolen, undergå behandling vid särskild syneförrättning, hållen av förrättningsman och godemän, vilka det åligger att föranstalta om nödig utredning i saken och att planlägga företaget. I dessa synemäns uppdrag ingår enligt 10 kap. 17 § bland annat att utreda och tillse, huruvida tillhandahållande av särskilda byggnader för flottningsarbetarnas härbärgerande under flottningstiden finnes vara av nöden samt i sådant fall varest sådana byggnader lämpligen böra uppföras och huruvida desamma med hänsyn till yrkets behov och ortens förhållande skäligen böra anordnas. Med ledning av vad vid syneförrättningen utrönts skola synemännen avgiva utlåtande med förslag till alla de anläggningar, byggnader och åtgärder, som äro av nöden för flottledens

inrättande, jämte uppgift å den ersättning, som anses böra utgå till strandägare och andra för skada och intrång i följd av flottledsanläggningarna. Detta utlåtande, som alltså även kommer att innehålla förslag till de arbetarehärbärgen, som böra uppföras utefter leden, skall underställas vattendomstolens prövning för slutligt avgörande. Förklarar vattendomstolen att allmän flottled skall inrättas, skall tillika bestämmas, vilka byggnader, anläggningar och åtgärder böra utföras, innan leden får begagnas för allmän flottning, och vid denna prövning åligger det domstolen sålunda även att tillse, att erforderliga arbetarebostäder bliva anbragta på därför lämpliga platser utefter flottleden. Utförandet av de föreskrivna arbetena skall åligga den, som av domstolen antages till flottledsanläggare, och har han att förskjuta kostnaden härför med rätt att, sedan arbetena avsynats och godkänts, återfå vad som förskjutits medelst uppbärande av de utav befallningshavanden bestämda amorteringsavgifterna.

Genom de sålunda föreslagna lagbestämmelserna är alltså sörjt för att vid ny allmän flottleds inrättande bostäder för flottningsarbetarnas härbärgerande under flottningstiden varda anordnade utefter vattendraget, där behov därav anses föreligga. Vad åter angår åstadbringandet av dylika härbärgen vid de flottleder, som redan nu finnas inrättade, innehåller vattenlagsförslaget bestämmelser härom uti 6 kap. 20 och 21 §§, däri bland annat stadgas, att en var, vare sig flottningsförening eller annan intresserad, som förmenar, att för flottledens förbättrande eller flottningens ordentliga ombesörjande tarvas nya byggnader eller åtgärder, äger hos vattendomstolen söka tillstånd till deras utförande. Sådant ärende skall handläggas i den för ansökningsmål stadgade ordning, och äger vattendomstolen därvid giva lov till den sökta åtgärden, där den finnes vara nyttig och behöflig för flottningen, samt förplikta strandägare att tåla det intrång, som därav vållas. Med detta stadgande erhåller flottningsförening möjlighet att å annans mark uppföra sådana härbärgen utefter flottleden, som den själv finner vara av behovet påkallade. Däremot innehåller den föreslagna nya flottningsslagsstiftningen intet direkt stadgande, som pålägger flottningsförening skyldighet sörja för att dylika härbärgen varda anordnade utefter flottleden, när under flottningens fortgång behov därav yppas, liksom genom samma lagstiftning ej heller närmare regleras, under vilka förutsättningar eller å vilka platser uppförandet av härbärgen bör åläggas flottningsförening. Denna brist åsyftas att få avhjälpt genom det lagförslag, jag nu går att framlägga, samtidigt som därmed även avses att reglera motsvarande förhållanden vid

de flottleder, däri rätten till flottning icke står öppen för envar utan uteslutande tillkommer någon enskild, de s. k. enskilda flottlederna.

Innan de inom justitiedepartementet tillkallade flottningssakkunniga framlagt sitt förslag till ny flottningsslagstiftning, hade frågan om beredande av bostäder åt flottningsarbetarna i annat sammanhang gjorts till föremål för särskild utredning. Sedan riksdagen i anledning av en inom andra kammaren väckt motion uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 maj 1912 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning rörande skogsarbetarnas, däri inbegripna även flottningsarbetarna, ställning och levnadsförhållanden samt vidtagna de åtgärder, som av denna utredning kunde föranledas, uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium att verkställa utredningen härom ävensom att avgiva de förslag. vartill densamma kunde föranleda. Från och med år 1913 övertogs arbetet härmed av socialstyrelsen, som därefter dels under år 1916 framlagt berättelse över den verkställda undersökningen i en publikation, benämnd »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland», dels ock den 4 september 1917 avgivit förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning, flottning och kolning av härbärge åt arbetarna m. m. Över nämnda förslag hava inhämtats yttranden från domänstyrelsen och befallningshavandena, varjämte Sveriges skogsägareförbund, sågverksförbundet och svenska sågverksindustriarbetareförbundet inkommit med yttranden. Rörande innehållet av socialstyrelsens nämnda förslag och däröver avgivna utlåtanden hänvisar jag till den redogörelse, chefen för civildepartementet därom lämnat vid remitterandet till lagrådet av det förut av mig omnämnda förslaget till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärge åt arbetarna m. m.

Såsom framgår av rubriken till ovanberörda av socialstyrelsen utarbetade lagutkast hade nämnda styrelse tänkt sig, att ej blott skogs- och kolningsarbetarnas utan även flottningsarbetarnas bostadsförhållanden skulle regleras genom den föreslagna lagen. Mot en sådan anordning hade en del av de hörda myndigheterna framställt erinringar under framhållande, att med hänsyn till de egenartade omständigheter, som äro utmärkande för flottleds inrättande och flottningens bedrivande, bestämmelserna om bostäder åt flottningsarbetarna borde inrymmas i den egentliga flottningsslagstiftningen och icke i en författning, som avsåge att reglera förhållandena på andra områden. Ut i det inom civildepartementet

överarbetade förslaget till lag om ordnande av skogs- och kolningsarbetarnas bostadsförhållanden hava ej heller upptagits stadganden angående härbergen åt flottningsarbetarna. Beträffande skälen härför har chefen för civildepartementet vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 22 mars 1918 anført följande: »Vidare torde starka skäl tala för, att av de kategorier, som enligt förslaget beröras av den ifrågasatta lagen, icke medtaga flottningsarbetarna, utan låta dessas bostadsförhållanden, beträffande vilka förslag till lagbestämmelser framlagts i det år 1916 avgivna betänkandet med förslag till ny flottningslagstiftning, regleras i samband med nämnda lagstiftning. De förhållanden, under vilka flottningsarbetarna utöva sitt yrke, äro nämligen, såsom från några håll betonats, så egenartade, att ett inpassande av lagbestämmelser om deras bostadsförhållanden i en lagstiftning, som avser jämväl andra arbetsområden, knappast låter sig med fördel genomföra. Härtill kommer, att frågan om anordnande av härbergen åt flottningsarbetarna lämpligen synes böra avgöras i samband med beslut om uppförande av egentliga flottningsbyggnader, därvid de, vilkas rätt därav beröras, böra förklaras pliktiga tåla det intrång, som av bostäderna förorsakas. I annat fall skulle det måhända stundom ej låta sig göra för arbetsgivarna — de flottande — vilka ofta icke äro ägare till den mark, som erfordras för bostädernas uppförande, att anordna sådana. Avgörandet av frågan, när och på vad sätt bostäder för flottningsarbetare böra anordnas, stöter onekligen på betydande svårigheter — i detta hänseende må erinras om vissa myndigheters uttalanden om flottning i bäckar och andra bivattendrag — och måhända skall det visa sig lämpligast att anförtro prövningen härav åt vattendomstolarna, om sådana komma till stånd, eftersom dessa borde äga stora betingelser härför. Enligt socialstyrelsens förslag skulle det ankomma på Kungl. Maj:ts befallningshavande att i enlighet med stadgandena i gällande lag om arbetarskydd förbjuda de flottande att efter utsatt skälig tid bedriva arbete utan att hava vidtagit viss åtgärd. En dylik bestämmelse synes emellertid i fråga om flottningsarbete vara ägnad att ingiva vissa betänkligheter — ett förbud mot att använda flottled torde sålunda icke stå i rimlig proportion till en mindre underlåtenhet i fråga om bostads anordnande.»

Jag har redan framhållit, hurusom enligt det i år för riksdagen framlagda förslaget till ny flottningslagstiftning fråga om anordnande av bostäder åt flottningsarbetarna skall vid ny flottleds inrättande ex officio upptagas till bedömande och avgörande av vattendomstolen, ävensom att mål rörande uppförande av dylika bostäder för

redan befintliga flottleder skola ansökningsvis anhängiggöras vid och provas av vattendomstolen. Jag påpekade tillika, att vid den prövning, som vattendomstolen enligt vattenlagen har att företaga rörande nämnda frågor, domstolen utrustats med befogenhet att förplikta vederbörande strandägare att upplåta erforderligt område för de bostadsbyggnader, som kunna vara beslutade till uppförande. Endast genom en sådan anordning kan det bliva möjligt att förplikta de flottande att sörja för arbetarnas bostadsfråga, enär de flottande i regel icke på annat sätt kunna anskaffa den för ändamålet nödiga marken. Ett åläggande för flottningsförening att bereda bostäder åt flottningsarbetarna måste alltså nödvändigtvis förknippas med den i vattenlagen till förmån för flottledsföretag stadgade tvångsrätt gentemot strandägare. Härav följer ock, att den prövande myndigheten måste bliva en annan än som föreslagits beträffande bostadsbyggnandet till förmån för skogs- och kolarbetare.

Även i avseende å tillsynen å lagbestämmelsernas efterlevnad och bostädernas underhåll ställa sig förhållandena olika. Ett härbärke, uppfört för flottningsarbetare, är enligt vattenlagen att likställa med andra anläggningar och byggnader för flottleden, och då dessa senare enligt flottningslagen stå under uppsikt av befallningshavande, som är den allmänna tillsynsmyndigheten såväl över flottlederna som över flottningsföreningarnas verksamhet, måste givetvis ledningen av tillsynen över flottningshärbärgena även anförtros åt befallningshavande och ej åt yrkesinspektionens befattningshavare, såsom föreslagits beträffande härbärgena för skogs- och kolningsarbetarna. Härtill kommer slutligen, att, såsom från skilda håll anmärkts, förhållandena i avseende å flottningsarbetets bedrivande äro så säregna, att de icke kunna helt likställas med de förhållanden, som föreligga vid utförandet av skogsavverkning eller kolning. Under det att i sistnämnda fall arbetet är förlagt till en viss plats, där arbetarna vanligtvis uppehålla sig någon längre tid, verkställes flottningsarbetet i regel så, att arbetarna dagligen förflytta sig utefter flottleden och deltaga i arbetet än å den ena och än å den andra platsen, varför det ofta är omöjligt att förutsäga, varest de komma att övernatta, sedan dagsarbetet avslutats. Man kan alltså i fråga om flottningsarbetet icke tala om att det utföres å något visst arbetsställe såsom i fråga om skogsavverkning och kolning, såvitt man icke vill betrakta den flera mil långa flottleden i sin helhet som en arbetsplats. Av det sagda torde tydligen framgå, att flottningsarbetarnas bostadsfråga måste lösas för sig och efter särskilda därför anpassade regler.

Under nu nämnda förhållanden kunde det möjligen synas hava varit riktigast att i de nya lagförslagen angående flottled och flottning helt och hållet inrymma erforderliga bestämmelser rörande reglerandet av flottningsarbetarnas bostadsförhållanden. Att så icke skett har emellertid sin tillräckliga förklaring i behovet av att samtidigt söka reglera motsvarande förhållanden vid de enskilda flottleder, som ännu finnas kvar här och var i landet och i fråga om vilka ensartade förhållanden rörande arbetarnes levnadsomständigheter föreligga som beträffande de allmänna flottlederna. Dessa enskilda flottleder äro ännu till omfattningen ganska betydande och, ehuru man har anledning antaga, att de så småningom skola förvandlas till allmänna, torde deras sammanlagda längd för närvarande uppgå till några tusental kilometer. Att de många arbetarna, som sysselsättas för utförande av flottningen i dessa leder, även hava berättigade fordringar att få sina bostadsförhållanden ordnade genom åläggande för arbetsgivarna att sörja härför, torde ej behöva vara underkastat någon tvekan. Till följd härav har jag ansett lämpligt att flottningsarbetarnas bostadsbehov vid såväl allmänna som enskilda flottleder regleras i ett samband. Rörande innehållet av det härom upprättade förslaget övergår jag nu att lämna närmare redogörelse.

1 §.

Såsom jag redan förut påpekat, innehåller förslaget till ny flottningsslagsstiftning icke någon bestämmelse, varigenom flottningsföreningarna uttryckligen åläggas skyldighet att sörja för att bostäder för arbetarna finnas anordnade vid de allmänna flottlederna. Sådan föreskrift har nu upptagits i förevarande §. Att i fråga om allmän flottled ingen annan än flottningsförening bör betraktas som arbetsgivare och sålunda sörja för bostadsfrågan framgår av förslaget till lag om flottning i allmän flottled, däri upptagits föreskrift att alla, som vilja flotta i allmän flottled, äro skyldiga sammansluta sig till en flottningsförening, som har att för de flottandes räkning ombesörja all flottning i leden samt omhänderhava och förvalta flottledens anläggningar och andra tillhörigheter. Visserligen förekommer i rätt stor utsträckning, att flottningsföreningarna på ackord upplåta flottningsarbetets utförande rörande viss sträcka av leden till enskilda strandägare eller andra samt att dessa därvid åtaga sig att även svara för den skada, som under arbetets utförande tillfogas flottledsanläggningarna. Dessa ackordtagare kunna dock icke, åtminstone ej i förevarande avseende, anses som arbetsgivare, utan skyldigheten att

tillhandahålla natthärbärgen åt arbetarna måste även i nämnda fall påvila föreningen.

Vad åter angår de enskilda flottlederna finnas som bekant rörande flottningen däri inga speciella lagstadganden, utan rättsförhållandena härvid regleras vanligen genom enskilda överenskommelser med strandägare och andra rättsägare. Dessa flottleder hava i allmänhet tillkommit på det sätt, att någon virkesköpare eller skogsägare genom avtal med strand- och vattenägarna förvärvat uteslutande rätt för sig att begagna vattendraget för flottning och att han därefter på nöd-
torvtigt sätt flottbargjort detsamma. Allmänheten är sålunda förhindrad att flotta i sådana leder, och i allmänhet är det innehavaren av den enskilda flottleden, som ensam flottar därstädes. Understundom tillåtas dock även andra virkesköpare efter avtal med ledens ägare att mot avgift nyttja vattendraget för flottning, och när så är fallet läser den flottande, vilken vanligtvis då själv ombesörjer sin egen flottning, vara att betrakta som arbetsgivare i förhållande till flottningsarbetarna. Det kunde därför tyckas, som om skyldigheten att sörja för härbärgens förefintlighet borde i dylika fall åläggas den flottande och ej ledens ägare. För nämnda flottande torde det emellertid möta stora svårigheter att fullgöra en sådan skyldighet. Ofta begagna de flottleden kanske blott ett enda år och ej heller gives dem något lagligt medel att tvinga strandägarna att till dem upplåta de markområden, som erfordras för bostäders uppförande. Däremot har innehavaren av den enskilda flottleden ofta uti de rörande flottningsrätten med strandägarna slutna avtal förbehållit sig rätt att få beträda och nyttja strandområdet, i den mån sådant finnes nödigt för flottningens behöriga ombesörjande. Och även om sådant förbehåll icke alltid skett, torde den, som för längre tid förvärvat flottningsrätten, hava större möjligheter att genom avtal förvärva erforderlig mark än den som blott någon kort tid flottar i leden. Jag har alltså funnit det vara riktigast, att i fråga om enskild flottled skyldigheten att sörja för härbärgens uppförande åläggas ensamt den, som där innehar flottningsrätten.

I fråga om förutsättningarna, under vilka den föreslagna skyldigheten att sörja för bostäders anskaffande bör inträda, överensstämmer förslaget med vad därom för motsvarande fall föreskrivits i förslaget till lag om beredande av härbärgen åt arbetare vid skogs- och kolningsarbeten. Endast där de lokala förhållandena äro sådana, att husrum åt arbetarna icke kan på annat håll i närheten av flottleden anskaffas, böra de flottande vara skyldiga att själva sörja härför genom uppförande av härbärgen. Vad åter angår frågan huru vidsträckt denna skyldighet bör

vara, ställa sig förhållandena något olika i jämförelse med andra arbetsområden. Såsom jag förut påpekat är flottningsarbetet ofta icke förlagt till någon bestämd plats, utan arbetarna hava vid flottningens utförande att ständigt förflytta sig utefter flottleden och komma därför att på växlande platser intaga nattlogis. Detta förhållande inträffar särskilt vid flottningen i de längst upp i vattendragen belägna bivattendragen, där flottningstiden är kort och det är svårt att på förhand bestämma, å vilken plats arbetet varje dag skall upphöra. Rörande förhållandena vid sådan flottning tillåter jag mig erinra om vad Sveriges skogsägareförbund härom framhållit uti sitt yttrande över det av socialstyrelsen framlagda förslaget till ordnande av flottningsarbetarnas bostadsförhållanden. Förbundet anför:

»I de minsta vattendragen (bäckflottningen) försiggår flottningsarbetet under vårflo den på mycket kort tid, och manskapet förflyttar sig under arbetets gång oavslutligt framåt utefter vattendraget. Hastigheten, varmed arbetet fortskrider beror emellertid av ett flertal olika omständigheter, såsom vattentillgång (d. v. s. snösmältningens i källområdena häftighet), timmerpartiernas storlek i olika delar av vattendraget samt icke minst av rent tillfälliga omständigheter såsom uppkommande stockningar av flottgodset och andra missöden m. m. Dessa förhållanden samverka därhän, att det är totalt omöjligt att beräkna, huru långt arbetet dag för dag skall hinna fortskrida d. v. s. var flottningsarbetarna på kvällarna skola intaga sitt nattkvarter. Att uppföra kojor på vissa mellanrum utefter vattendragen blir då en fullständigt ineffektiv åtgärd. Man har nämligen ej minsta garanti för, att arbetarne komma att taga kvarter i närheten av dessa kojor. Ej heller kan man beräkna, att manskapet skall efter slutat arbete taga sig fram till närmaste koja, om ej denna av en händelse ligger alldeles intill den plats, där flottningen avslutades för dagen. Efter de smärre vattendragens stränder finnas nämligen i de allra flesta fall icke några uppgångna stigar eller vägar. Tvärtom är terrängen utefter dessa vattendrag ofta mycket svårframkomlig med en snårig vegetation av vide, björk- och albuskar, samt omväxlande steniga blockmarker och av vårflo den översvämmade myrar och strandängar. Flottningskarlarna underkasta sig ej att i skymningen vandra några längre avstånd i denna terräng för att uppnå en koja, utan de föredraga att bivua ckera ute vid en lägereld. Envar person, som sysslat med flottningsarbeten, torde hava sig väl bekant, att manskapet lägrar sig vid en stockeld på den plats, där dagens arbete avslutats, och ofta ej ens uppsöka närbelägna gårdar, där sådana finnas. Att uppföra kojor efter dessa små vattendrag blir sålunda en tämligen ineffektiv åtgärd, ty erfarenheten ger, enligt vad ovan anförts, tvdligt vid handen, att manskapet ej vill förflytta sig några längre sträckor för erhållande av nattkvarter.

Det bör vidare framhållas, att uppförandet av ett system av flottningskojor efter småvattendragen skulle så fördyra kostnaderna vid dessa, att mångenstädes flottningen från mera avlägset liggande skogstrakter eller av mindre värdefulla virkesdimensioner skulle kunna komma att helt omöjliggöras. De virkesmängder som utflottas genom småvattendragen, äro nämligen många gånger så obetydliga, att en så avsevärd höjning i de totala flottningskostnaderna, som kojbyggnaderna

skulle komma att medföra, skulle per varje flottnings-enhet belöpa med så högt belopp, att flottningen bleve oekonomisk och finge för berörda vattendrag upphöra. I många av dessa små vattendrag äro regleringsbyggnaderna därjämte rent provisoriska och avsedda att användas endast under ett fåtal år, under vilka de avverkningsmogna virkestillgångarna i trakten hastigt uttagas. Vid dylika för endast tillfällig användning utbyggda vattendrag bleve det givetvis mycket betungande att anordna omfattande kojbyggnader.

Vad beträffar de större vattendragen återigen, så fortgår ju i dessa flottningen i varje trakt under längre tid och en förefintlig koja skulle sålunda här i motsats till vid bäckflottningen kunna användas under längre tid. Även här möter emellertid den svårigheten, att det är tämligen ogörligt att beräkna, var arbetet under flottningens gång kommer att avbrytas om kvällarna och var sålunda kojorna borde placeras. Vidare bör bemärkas, att utefter huvudvattendragen gårdar och byar flerstädes förefinnas, och att sålunda inkvarteringsmöjligheter därstädes redan nu förefinnas, ehuru de ofta ej utnyttjas av flottningsmanskapat.

De svårigheter, som sålunda skulle uppkomma, därest flottningsarbetena jämväl inrymdes i lagförslagets 1 §, torde hava varit för de personer, som utarbetat förslaget, bekanta. Att dessa icke desto mindre intagit flottningen i berörda paragraf, torde måhända hava sin grund i att i motsvarande norska lagstiftning jämväl flottningsarbetet inrymts. Förhållandena i Norge äro emellertid ej fullt jämförbara med de svenska. De norska flottlederna äro i regel avsevärt kortare än de svenska. På grund av starkare lutningsförhållanden och ofta svårare terräng, förefinnas i de norska flottlederna flerstädes svåra punkter och passager, som under hela flottningsperioden måste hållas besatta. Där kunna givetvis kojor lämpligen uppföras.

Då sålunda, enligt vad ovan anförts, uppförandet av kojor vid bivattendragen ej skulle lända till önskad effekt, enär arbetarna näppeligen skulle komma att använda desamma i nämnvärd utsträckning, samt då vidare kojbyggnaderna åtminstone vid de minsta vattendragen kunna befaras så allvarsamt öka flottningskostnaden, att flottningen å vissa ställen ej längre kan bedrivas, så synes det ej vara lämpligt att inrymma flottningsarbetena i denna lagstiftning.»

Vad sålunda framhållits bör givetvis tagas i betraktande vid ett lagstiftande på förevarande område. Det torde rimligtvis icke kunna ifrågasättas, att när man icke på förhand något så när kan beräkna, å vilka platser arbetarna komma att uppehålla sig under natten, ålägga flottningsförening att ändock uppföra härbärgen. Härför skulle, såsom ock anmärkts, erfordras att man utefter leden på korta avstånd från varandra anlade ett helt system av härbärgen. Sådant kan dock redan av ekonomiska skäl icke påfordras, enär kostnaden för flottningen därigenom komme att så fördyras, att den bleve helt omöjliggjord.

Om det alltså icke kan åläggas de flottande att sörja för att härbärgen finnas tillgängliga för arbetarna å varje plats och för varje gång, uppehåll i arbetet sker för nattvila, kan dock icke förbises, att i många

fall, även vid de mindre lederna, viss del av flottningsarbetet bedrives på sådant sätt, att arbetarna årligen, under den tid flottning pågår, komma att uppehålla sig å samma plats flera dagar i sträck eller eljest mera stadigvarande. Så är t. ex. fallet vid dammar och forsar, där varaktigare arbeten och bevakningar årligen äga rum. Vid dylika arbetsplatser torde arbetarna äga berättigad fordran att natthärbärgen hållas tillgängliga för dem, även om kostnaden för flottningen därigenom komme att fördyras för de flottande. Något giltigt skäl för arbetsgivaren att i sådana fall vara fritagen från ifrågavarande skyldighet torde icke kunna anföras. Såsom av inkomna yttranden framgår hava de flottande även utan lagbestämmelse på många håll under senare åren ansett sig böra föranstalta om härbärgens uppförande, där mera stadigvarande behov därav förelegat.

Uti förevarande 1 § av förslaget har alltså angående omfattningen av skyldigheten att tillhandahålla härbärgen åt flottningsarbetarna föreskrivits, att härbärgen skola finnas tillgängliga för arbetarna å sådana platser invid flottleden, där påräknas kan, att de komma att uppehålla sig åtminstone vissa tider varje år flottning bedrives eller där eljest mera stadigvarande behov av natthärbärke yppas.

2 §.

Förevarande § angiver i allmänna ordalag de fordringar, som böra ställas på härbärgen av ifrågavarande slag. Då förhållandena på skilda orter och vid olika flottleder äro så olikartade, att härbärgena måste efter omständigheterna i varje särskilt fall anordnas enligt olika typer, har i förslaget ej meddelats detaljerade bestämmelser angående desamma beskaffenhet. Det bör tillkomma vattendomstolen eller, där prövning av domstolen ej sker, Kungl. Maj:ts befallningshavande att tillse, att härbärgena ordnas på det sätt, som i varje fall kan anses lämpligt.

3 §.

Enligt det i år för riksdagen framlagda förslaget till ny flottning-lagstiftning skall det tillkomma vattendomstolen att pröva och avgöra frågor rörande utförande av anläggningar och byggnader för allmän flottled, och enligt uttrycklig bestämmelse i förslaget skola till flottledsanläggningar även hänföras bostäder för flottningsarbetarnas härbärgerande under flottningstiden. Genom årets vattenlagsförslag är alltså redan bestämt, vilken myndighet har att pröva, huruvida, varest och på vad sätt

arbetarehärbärgen böra anordnas vid allmän flottled. En erinran härom har ansetts nödigt upptaga i förevarande förslag, ävensom därom att sådana mål skola handläggas i den för flottledsmål stadgade ordning. Prövningsrätten rörande dessa frågor tillkommer således ej tillsynsmyndigheten utan vattendomstolen. Ärenden rörande uppförande av bostäder åt flottningsarbetarna vid allmän flottled komma enligt denna bestämmelse att inför vattendomstolen handläggas dels såsom underställningsmål, då fråga är om inrättande av ny led eller större omreglering av redan befintlig, dels såsom ansökningsmål, då flottningsförening godvilligt vill själv anordna dylika härbärgen eller någon annan, t. ex. en sammanslutning av arbetarna, önskar föranstalta härom, dels ock såsom stämningssmål, då vederbörande tillsynsmyndighet vid vattendomstolen påyrkar åläggande för de flottande att sörja för uppförande av härbärgen. Vad angår sistnämnda fall innehåller vattenlagsförslaget icke någon uttrycklig föreskrift, huru sådan talan i verkligheten bör behandlas. Uti 6 kap. 17 § vattenlagen, som upptager de huvudsakliga fall, då talan stämningssvis må föras mot flottningsförening, stadgas nämligen, att om det under flottningens fortgång finnes, att de till skydd mot skada och intrång vidtagna anordningar eller rörande hushållningen med vattnet eller annat meddelade föreskrifter äro för sitt ändamål otillräckliga eller mindre tjänliga, eller om det visar sig behov av nya anordningar eller föreskrifter till förekommande av skada eller intrång, talan medelst stämning till vattendomstolen må föras mot flottningsförening om skyldighet för de flottande att vidtaga sådana anordningar eller underkasta sig sådana föreskrifter, som, utan att flottningen därav oskäligt betungas, må påkallas av anmärkta förhållanden. At dessa bestämmelser torde svårligen kunna givas sådan tolkning, att därunder även skulle inbegripas den talan om anordnande av härbärgen, som tillsynsmyndigheten skulle finna sig nödsakad anställa mot en tredskande förening. Emellertid är det uppenbart, att nämnda talan bör behandlas i samma ordning, som när eljest någon utomstående vill påyrka åläggande för de flottande att vidtaga nya anordningar till skydd mot skada till följd av flottningen. Uti 3 § av detta förslag har därför intagits en föreskrift att, där med stöd av denna lag mot flottningsförening väckes påstående om skyldighet att uppföra härbärke vid allmän flottled, sådan talan skall behandlas i den ordning, som i 6 kap. 17 § vattenlagen stadgas beträffande där omförd talan.

Beträffande härbärgens uppförande vid de enskilda flottlederna måste åter prövningsrätten anordnas på annat sätt. Här föreligga nämligen icke samma skäl att låta vattendomstolen bliva den avgörande

myndigheten som i fråga om de allmänna lederna. Åt samma myndighet, som kommer att omhändervha tillsynen å lagens efterlevnad, d. v. s. Kungl. Maj:ts befallningshavande, torde därför lämpligast anförtros att även bestämma, varest och på vad sätt härbergen böra anordnas vid enskilda flottlederna.

Uti förslaget till lag om flottning i allmän flottled hava upptagits åtskilliga föreskrifter rörande flottningsförenings skyldighet att underhålla de för flottleden utförda byggnader och anläggningar. Alldenstund till flottledsanläggningarna även hänföras de för arbetarnas behov uppförda bostäder, komma nämnda föreskrifter följaktligen även att vara tillämpliga beträffande dessa härbergen. Det åligger alltså föreningen utan särskild föreskrift i förevarande lag att vederbörligen underhålla härbergen, och därest de flottande härutinnan låta försummelse komma sig till last, bliva de underkastade bestämmelserna i 75 § flottningslagen, däri stadgas, att om rättelse ej vinnes efter det flottningsstyrelsen blivit i saken hörd, befallningshavanden har att sammankalla de flottande och att det då ankommer på dennes prövning, under vilka villkor flottning vidare må tillåtas. Dessutom finnas i flottningslagens 72 § meddelade vissa speciella föreskrifter i avseende å underhållet av skyddsbyggnader. Häri föreskrives, att om de till farleds betryggande eller i övrigt till skydd emot skada föreskrivna flottledsbyggnader ej vidmakthållas, Kungl. Maj:ts befallningshavande har att antingen tillhålla flottningsstyrelsen att sådant fullgöra eller ock låta, om så erfordras, genast avhjälpa bristen på föreningens bekostnad. Då de härbergen, som anordnats för flottningsarbetarnas behov, i mångt och mycket kunna likställas med de skyddsbyggnader, som utförts utefter leden till förekommande av skada å annans egendom, har ansetts lämpligt att här även upptaga en bestämmelse därom, att vad i flottningslagen stadgas om underhåll av skyddsbyggnader skall gälla jämväl angående underhåll av arbetarhärbergen vid allmän flottled.

4 §.

För skälen att tillsynen å efterlevnaden av denna lag bör beträffande allmän flottled anförtros åt Kungl. Maj:ts befallningshavande och ej åt yrkesinspektionens befallningshavare har jag här förut redogjort. För enhetlighetens skull bör givetvis även ifråga om de enskilda lederna tillsynen anförtros åt samma myndighet. Då emellertid befallningshavanden på grund av de mångahanda göromål, som påvåla denne, icke kan på ort och ställe i detalj hålla uppsikt över att lagen efterlevs, har det varit nödvändigt att för tillsynens utövande anordna sär-

skilt biträde åt befallningshavanden. Såsom sådana biträden torde bäst lämpa sig yrkesinspektionens befallningshavare, vilka på grund av sin hittillsvarande verksamhet redan lära hava delvis förskaffat sig insikt om hithörande arbetsförhållanden, och därest det framlagda förslaget till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härberge åt arbetarna bliver upphöjt till lag, torde de för utövande av tillsyn över samma lags efterlevnad föreslagna special- och underinspektörer lämpligen böra erhålla uppdraget att biträda befallningshavanden vid utövande av tillsynen jämväl å nu förevarande lags efterlevnad.

5 §.

Innehållet i denna § motsvarar de stadganden, som finnas upptagna i 29 och 50 §§ av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912.

6 §.

De tvångsmedel, som beträffande allmän flottled erfordras för att förmå en tredskande flottningsförening att ställa sig lagen till efterrättelse, äro redan angivna i förslaget till flottningslag och bliva här omedelbart tillämpliga. Det torde vara tillfyllest att erinra om, att enligt 75 § nämnda lag befallningshavanden äger att, där anmärkning förekommer mot flottningsföreningens verksamhet och rättelse ej står att vinna efter tillsägelse till flottningsstyrelsen, meddela särskilda villkor för flottningens fortsättande. Givetvis är befallningshavanden härvid på grund av sin allmänna ställning jämväl befogad att förelägga vite.

Beträffande åter de enskilda flottlederna har ansetts nödigt att uttryckligen i förslaget meddela direkta föreskrifter, huru lagens bestämmelser skola bringas till efterlevnad. Detta har skett på enahanda sätt, som gäller rörande liknande föreskrifter i arbetarskyddslagen, det vill säga befallningshavande har utrustats med befogenhet att vid vite förbjuda innehavaren av flottningsrätten att efter utsatt skälig tid vidare flotta i leden utan att hava vidtagit de av befallningshavande vid förbudets meddelande angivna åtgärder. Undantag från detta stadgande har dock, i likhet med vad som för motsvarande fall föreskrives i 53 § arbetarskyddslagen, ansetts böra göras för den händelse att den enskilda flottleden innehaves av Kronan. För sådant fall bör frågan anmälas hos domänstyrelsen, representanten för kronans flottleder, som har att efter omständigheterna antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

7 §.

Denna § upptager en mot stadgandet i 51 § arbetarskyddslagen svarande föreskrift.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter förslaget till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Adil Wifvesson.

Förslag

till

L a g

om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

Härigenom förordnas, som följer:

1 §.

Framgår flottled, allmän eller enskild, på sådant avstånd från bebyggd ort, att det icke skäligen kan påfordras, att flottningsarbetarna skola under flottningens utförande begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, vare flottningsförening eller i fråga om enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, pliktig sörja för att härbärgen finnas tillgängliga för arbetarna å sådana platser invid flottleden, där påräknas kan, att de komma att uppehålla sig åtminstone vissa tider varje år flottning bedrives, eller där eljest mera stadigvarande behov av natthärbärke yppas.

I fråga om vilka personer enligt denna lag äro att anse såsom arbetare, gälle vad som stadgas i 2 § av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912.

2 §.

Härbärke, som i 1 § sägs, skall ej mindre erbjuda tillräckligt utrymme samt tillfred-ställande skydd mot köld och nederbörd, än även med hänsyn till yrkets behov och ortens förhållanden samt den tid, varunder härbärgen kan förväntas komma till användning, motsvara skäligen fordringar på en tillfällig bostad.

3 §.

Fråga, huruvida och varest härbärke efter ty ovan sagts bör anordnas vid allmän flottled, skall avgöras av vattendomstolen på sätt angående prövning av flottledsmål är stadgat i vattenlagen; och skall, där med stöd av denna

lag mot flottningsförening väckes påstående om skyldighet att uppföra härbärke vid allmän flottled, sådan talan behandlas i den ordning, som i 6 kap. 17 § vattenlagen stadgas beträffande där omfördäld talan.

Angående underhåll av härbärke, som nu sagts, gälle vad i lagen om flottning i allmän flottled stadgas om underhåll av skyddsbyggnader vid allmän flottled.

4 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därvid åtnjuter biträde av yrkesinspektionens befattningshavare, på sätt Konungen därom närmare bestämmer.

5 §.

De, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, skola, när helst de så påfordra, äga tillträde till de härbärgen, som finnas anordnade, ävensom rätt att där företaga undersökningar, vartill deras tjänsteåligganden kunna giva anledning; och vare arbetsgivaren pliktig att för tillsynens behöriga utövande på anfordran tillhandagå med alla nödiga upplysningar.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock om dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

6 §.

Skulle beträffande enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, underlåta att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 1 och 2 §§, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande, på framställning av yrkesinspektör eller när så eljest prövas nödigt, vid vite förbjuda honom, sedan han blivit i saken hörd, att eiter utsatt skälig tid vidare bedriva flottning i flottleden utan att hava vidtagit de av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid förbudets meddelande angivna åtgärder.

Vad i första stycket av denna § stadgas äge icke tillämpning å enskild flottled, som innehaves av kronan, utan skall, när Kungl. Maj:ts befallningshavande beträffande sådan led finner åtgärd, som nu sagts, erforderlig, frågan härom anmälas hos domänstyrelsen, som har att efter omständigheterna auringen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens prövning.

7 §.

Över beslut, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande meddelas jämlikt 6 § första stycket, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd måndagen den 17 mars 1919.

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEIDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 februari 1919, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsrådet Arnold Lindman.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
18 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNÄ,
RYDÉN,
UNDÉN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde lag-
rådets den 17 mars 1919 avgivna utlåtande över det den 14 februari
1919 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om skyldighet i rissa fall
att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna*, och hemställde före-
draganden, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte,
sedan ett par redaktionella ändringar däri vidtagits, genom proposition
föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga leda-
möter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Ko-
Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 269 häft. (Nr 304.) 4

nungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gustaf Sandström.